

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

2019/2020 ուսումնական տարի

«ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

1. «Կայուն զարգացում» հասկացության բնորոշումը:
2. «Բնություն» և «Հասարակություն» գեոհամակարգերի փոխներգործությունը:
3. Գլոբալ հիմնախնդիրները:
4. Հռոմի ակումբի աշխատանքները գլոբալ հիմնախնդիրների բացահայտման, միտումների կանխատեսման և լուծման ասպարեզում:
5. Ռիոյի աշխատանքները հասարակության կայուն զարգացման ասպարեզում
6. «Լանդշաֆտ» հասկացությունը:
7. Բնական լանդշաֆտների բազմազանությունը:
8. Բնական լանդշաֆտների փոփոխման բնական և մարդածին պատճառները:
9. Երկրի օգոնային թաղանթի պահպանման հիմնախնդիրը:
10. Կլիմայի համամոլորակային փոփոխությունը և դրա աղետալի հետևանքները:
11. Անապատացում. պատճառները և սոցիալ - տնտեսական հետևանքները:
12. Կենսոլորտի աղտոտումը և դրա հետևանքները:
13. Բնության նկատմամբ մարդու վերաբերմունքի (բարոյականության) երեք ժամանակաշրջանները:
14. Անցում դեպի նոր քաղաքակրթություն՝ որպես կայուն զարգացման անհրաժեշտ պայման:
15. Կայուն զարգացման ռազմավարության հիմնական սկզբունքները:
16. Կայուն զարգացման հիմնական նախադրյալները.
17. Խաղաղության պահպանումը, որպես կայուն զարգացման հիմք:
18. Էկոնոմիկան որպես հասարակության առաջընթացի շարժիչ:
19. Շրջակա միջավայրը որպես կայունության հիմք:
20. Արդարությունը որպես հասարակության կայուն զարգացման հենասյուն:
21. Ժողովրդավարությունը որպես կառավարման հենասյուն:

22. Ժողովրդագրական իրադրությունն աշխարհում:
23. Բնակչության աճի տեմպերը:
24. Բնակչության բնական աճի առանձնահատկությունները զարգացած և զարգացող երկրներում:
25. Քաղաքակենտրոնացման տեմպերը, դրա մակարդակները:
26. Բնակչության տեղաբաշխվածությունն ու խտությունը:
27. Ժողովրդագրական իրադրությունը և էկոհամակարգերի ծանրաբեռնվածությունը:
28. Համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերի միտումը:
29. Ռեսուրսային, արտադրության, սպառման (պարենային) և շրջակա միջավայրի պահպանման հիմնախնդիրները զարգացած երկրներում:
30. Ռեսուրսային, արտադրության, սպառման (պարենային) և շրջակա միջավայրի պահպանման հիմնախնդիրները զարգացող երկրներում:
31. Սոցիալ-տնտեսական քաղաքականության դերը կայուն զարգացման գործում:
32. Սոցիալական արդարության հիմնախնդիրը:
33. Արդյունավետ զբաղվածության ապահովումը և աղքատության վերացումը որպես քաղաքական կայունության և բնական միջավայրի պահպանման պայման:
34. Տնտեսության զարգացման հիմնախնդիրները և պարենային ու ռեսուրսային սպառման մակարդակները զարգացած և զարգացող երկրներում:
35. Համաշխարհային տնտեսության ինտեգրացիան և տրանսազգային կապիտալի ազդեցությունը զարգացող երկրների տնտեսական կայունության և զարգացման վրա:
36. Կայուն զարգացման քաղաքական ասպեկտը:
37. Սոցիալական ինտեգրացումն ու ժողովրդավարության ամրապնդումը հասարակական հարաբերություններում և պետական իշխանության կառավարման ոլորտում:
38. Մարդու իրավունքների համընդհանուր Հռչակագիրը:
39. Մարդու տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքները:
40. Մարդու քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքները:
41. Միջպետական, էթնիկական և կրոնական կոնֆլիկտներ:
42. Տղամարդկանց և կանանց իրավահավասարությունը:
43. Կայուն զարգացման հոգևոր- հոգեբանական ասպեկտը:
44. Համաշխարհային կրոնները կայուն զարգացման լույսի ներքո:

45. Մշակույթի տարբերությունները որպես աշխարհընկալման և հասարակական գիտակցություն տարբերությունների արգասիք:
46. Փոխըմբռնում և հանդուրժողականություն:
47. Մարդու և բնության տեղն ու դերը կրոնում:
48. Անտրոպոցենտրիզմ:
49. Չափավորության և զսպվածության կուլտուրան:
50. Ինքնահաստատման նյութական արժեքներից վերակողմնորոշում դեպի հոգևոր արժեքներ:
51. Էկոլոգիական կրթությունը որպես կրթական համակարգի հիմք:
52. Գիտատեխնիկական առաջընթացը և կայուն զարգացման գիտական ապահովումը:
53. Համալիր և համակարգային մոտեցման անհրաժեշտությունը բնօգտագործման և հասարակության կայուն զարգացման կանխատեսման գործընթացներում:
54. Ռացիոնալ բնօգտագործման հասկացությունն ու էությունը:
55. Օպտիմալ բնօգտագործման հասկացությունն ու էությունը:
56. Շրջակա միջավայրի պահպանության և կայուն զարգացման հարցերով զբաղվող կարևորագույն միջազգային կազմակերպությունները:
57. Կայուն զարգացմանն առնչվող միջազգային կոնվենցիաները: Իրադրությունը ՀՀ-ում կայուն զարգացման տեսանկյունից:
58. ՀՀ սոցիալ - տնտեսական արդի իրավիճակը:
59. Ժողովրդագրական իրավիճակը ՀՀ-ում:
60. Քաղաքական իրավիճակը ՀՀ-ում:
61. Ժողովրդավարացման և մարդու իրավունքների պահպանության իրավիճակը ՀՀ-ում:
62. Օպտիմալ բնօգտագործման և Էկոլոգիական իրավիճակը ՀՀ-ում:
63. Կայուն զարգացման հեռանկարները ՀՀ-ում:

Կառավարման ամբիոնի վարիչ՝

Վ. Խաչատրյան

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նորմատիվ իրավական ակտեր

1. «Օզոնային շերտի պահպանության մասին» կոնվենցիան (Վի՞ննա, 22.03.1985թ.) և «Օզոնային շերտը քայքայող նյութերի մասին» արձանագրությունը (Մոնրեալ, 16.09.1987թ.):
2. Կենսաբանական բազմազանության մասին կոնվենցիան (Ռիո դե Ժանեյրո, հունիսի 5, 1992թ.) և Կենսաբանական անվտանգության մասին Կարթագենյան արձանագրությունը (Մոնրեալ, 29.01.2000թ.):
3. Կլիմայի փոփոխության մասին շրջանակային կոնվենցիան (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992թ.) և Կիոտոյի արձանագրությունը (Կիոտո, 1997թ.):
4. «Անապատացման դեմ պայքարի մասին» կոնվենցիան (Փարիզ, 17.06.1994թ.):
5. Շրջակա միջավայրի առնչությամբ տեղեկության, որոշումներ ընդունելուն հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին կոնվենցիան (Օրիու, 05.06.1998թ.),
6. Լանդշաֆտի եվրոպական կոնվենցիան (Ֆլորենցիա, 20.10.2000թ.):

Հիմնական գրականություն

1. Կայուն հասարակական զարգացումը և Հայաստանը: Առաջին ազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով), Երևան, 1997:
2. Հայաստան: Կլիմայի փոփոխության հիմնահարցերը: Հոդվածների ժողովածու, Երևան, 1999:
3. Անձի էկոլոգիական կուլտուրան: ԵԱՀԿ, ՕԿ, 2005:
4. Կլիմայի փոփոխությունը (Ուսումնական ձեռնարկ Հայաստանի Հանրապետության ԲՈՒՀ - երի ուսանողների համար): Երևան, 2007:
5. Մանասյան Գ.Ս. Բնապահպանության եվ բնօգտագործման հիմնահարցերը: Դասախոսությունների նյութեր: Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա: Զրոսաշրջության և սպասարկման նոր տեխնոլոգիաների ամբիոն: Երևան: Տիր հրատ. 2015. – 54 էջ:
6. БУДЫКО М.И. Антропогенные изменения климата.- Л., 1987.
7. Экологический доклад Армении, Мин - во охраны природы. Ереван, 1993.
8. Карине Даниелян. Концепция устойчивого развития: Теория и практика. Ереван, 1996.
9. К устойчивому развитию Армении: Том 1. Основопологающие материалы и опыт развитых стран. Ереван, 1999.
10. К устойчивому развитию Армении: Том 2. Опыт и проблемы стран с переходной экономикой. Ереван, 1999.
11. Рациональное использование и охрана водных ресурсов в изменяющейся окружающей среде. /Вартанян Т.Г. и Джонс Э., Материалы международной научной конференции, посвященной Международному Году Пресной Воды -2003, "Ер. гос. ун.- м". Ереван, 2004.

Լրացուցիչ գրականություն

1. Լ. Վալեսյան: Արդի հարափոփոխ աշխարհը և Կայուն հասարակական զարգացման հայեցակարգը: «Կայուն հասարակական զարգացումը և Հայաստանը» առաջին ազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով), Երևան, 1997:
2. Կ. Դանիելյան: ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի «Անցում դեպի զարգացում» նախագծի բնապահպանական ոլորտը: «Կայուն հասարակական զարգացումը և Հայաստանը» առաջին ազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով), Երևան, 1997:
3. Դանիելյան Կ. Ս. «Հազարամյակի զարգացման նպատակների» 7-րդ նպատակի իրականացման նախադրյալներն ու հեռանկարները Հայաստանում: В сб. «Основные проблемы географии Южного Кавказа и прилегающих регионов /Материалы конференции, посвященной 70 - летию географического факультета Ереванского гос. университета/». Ереван, 2004.
4. Վ. Խոջաբեկյան: Բնակչության ուրբանիզացիան և էկոլոգիական պայմանների բարելավման մի քանի հարցեր: «Կայուն հասարակական զարգացումը և Հայաստանը» առաջին ազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով), Երևան, 1997:
5. Գսպոյան Գ.Մ., Արշակյան Լ.Բ. Բնության վրա հասարակության ներգործության հետևանքների գիտական կանխատեսման պրոբլեմների շուրջ: «Հայաստանի ժողովրդական տնտեսություն», N 3, 1982թ.
6. Գ. Գսպոյան: Բնօգտագործման հետևանքների գիտական կանխատեսման հիմնահարցերի շուրջ: «Կայուն հասարակական զարգացումը և Հայաստանը» առաջին ազգային կոնֆերանսի նյութերի ժողովածու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով), Երևան, 1997:
7. Արշակյան Լ., Գսպոյան Գ. Բնօգտագործման օպտիմալացումը որպես էկոլոգիական հիմնահարցերի լուծման և էկոլոգիական կանխատեսման կարևորագույն պայման: «Աշխարհագրական գիտությունը Հայաստանում /ներկան և ապագան» ժողովածու (ՀԱԸ հիմնադրման 70 - ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութեր), Երևան, 2006:
8. Կարինե Դանիելյան, Լիլիթ Սարգսյան, Տիգրան Սարգսյան. Կայուն զարգացման տեսությունն ու պրակտիկան (Համաշխարհային գործընթացը և Հայաստանը), Երևան, ԼՈՒՍԱԿՆ, 2013:
9. Гспоян Г. М., Аршакян Л.Б. Дефицит пресной воды - один из основных проблем человечества. В сб. “Рациональное использование и охрана ресурсов в изменяющейся окружающей среде”, Ереван, 2004. (Материалы Международной научной конференции, посвященной Международному Году Пресной Воды -2003. Организаторы: Комиссия по Устойчивости Вод Международного Географического Союза, Ереванский государственный университет и НПО “Международный научно-исследовательский центр по водным, климатическим и рекреационным ресурсам”). Ереван, 2004.
10. Гспоян Г. М. Оптимальное природопользование - основа устойчивого развития человечества. В сб. ”Основные проблемы географии Южного Кавказа и прилегающих регионов /Материалы конференции, посвященной 70 - летию географического факультета Ереванского гос. университета/. Ереван, 2004.
11. Рациональное использование и охрана водных ресурсов в изменяющейся окружающей среде. /Вартанян Т.Г. и Джонс Э., Материалы международной научной конференции, посвященной Международному Году Пресной Воды -2003, Организаторы: Комиссия по Устойчивости Вод Международного Географического Союза, Ереванский государственный университет и НПО “Международный

научно-исследовательский центр по водным, климатическим и рекреационным ресурсам”). Ереван, 2004.

Ինտերնետ ռեսուրսներ

1. <https://cyberleninka.ru/article/n/kontsepsiya-ustoychivogo-razvitiya-mirovozzrenie-kultura-kompetentnost-psihologo-akmeologicheskiy-aspekt>
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/mirovozzrenie-kultura-kompetentnost-lichnosti-v-kontekste-ustoychivogo-razvitiya-prirody-i-obschestva>
3. <http://www.nsc.ru/win/sbras/bef/rio92.html>